אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת אמא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: א' דראש חודש תמוז תר"פ - ירושלים
נמען: בנו, הרב צבי יהודה

בהלכה, על התוספות בעניין ערלה בשריפה: הקושיה 'אפשר לנטוע' שייכת רק אם השריפה מן התורה; ואם מדרבנן - הנטיעה היא ביטול איסור. ואף אם מן התורה, אולי יש מצוה של שריפה בביעורה (רש"י תמורה, הגרע"א). הרב קוק פרסם את 'התחיה השלמה'. יש מקום למזיגת קודש וחול, אבל עדיין 'המקום של צורך השמירה של הגבולים... רחב מאד', ודווקא נתינת מרחב לכל כוח בחוגו תברר את הדברים.

עיקרי הדברים

- הלכה: ערלה בשריפה.
- 'התחיה השלמה'.
- מזיגת קודש וחול ושמירת גבולות.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

ב"ה. ירושלם ת"ו[1], יום א' דר"ח[2] תמוז תר"פ[3]

בני יקירי שליט"א[4] שמחתני בדבריך היקרים במכתבך שהגיענו היום ע"י[5] הרש"ה[6] נ"י[7].

דברים פרטיים מסתמא יכתב לך רמ"פ[8] נ"י, ואני כמדתי לא-בכל עת הנני מוכשר לסדר דברים, אפילו פשוטים ונחוצים. הערתך ע"ד[9] התוס'[10] בשיטת זוז"ג[11]. יפה היא, ונראה דהקושיא למה ערלה בשריפה הרי אפשר לנטע. היא שייכת רק אם נאמר דערלה בשריפה מה"ת[12], שאז אין להשיב משום איסור ביטול איסור לכתחילה, לרוה"פ[13] דס"ל[14] דהוא

---

1 ת"ו - תבנה ותכונן
2 דר"ח - דראש חודש
3 תר"פ - השנה תר"פ (1919/1920)
4 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5 ע"י - על ידי
6 הרש"ה - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ה (למשל: שמואל + הלל) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
7 נ"י - נרו יאיר
8 רמ"פ - רבי משה פ... / רבי מרדכי פ... - שם אדם
9 ע"ד - על דבר
10 התוס' - התוספות
11 זוז"ג - זה וזה גורם
12 מה"ת - מן התורה
13 לרוה"פ - לרוב הפוסקים / לרוב הפעמים
14 דס"ל - דסבירא ליה

מדרבנן. אבל אם ערלה בשריפה רק מדרבנן, ל"ק[15] דאפשר לנטע, הא הו"ל[16] מבטל איסור, דאסור עכ"פ[17] מדרבנן, ומשו"ה[18] אמרו שתשרף. והנה רש"י[19] בסוף תמורהי [תמורה לד] פי'[20] דערלה בשריפה מכה"כ[21] והתוס'[22] מעירים בזה בצ"ע[23]. ובסוכה ל"ה ב', [סוכה לה] ד"ה[24] לפי, אמרו לה בדרך אפשר. ובפנ"י[25] נוטה הרבה לומר שאינו מה"ת בשריפה, משום דלאו היקש גמור הוא ערלה לכה"כ[26], ואפילו למ"ד דמה"ת[27] בשריפה ג"כ[28] קשה מאי קושיא, הא אפשר בנטיעה, שהרי אם המצוה היא בשריפה, א"כ[29] בביעור אחר הוא מבטל את המצוה. וכה"ג[30] הקשה הגרע"א[31] רש"י בתמורה שם, דיהיב טעמא אמתניתין דכל הנשרפין לא יקברו, דלמא משכח להו ואתא לידי תקלה, תיפ"ל[32] משום ביטול מצות שריפה. וה"נ[33] י"ל[34] אע"ג[35] דמותר גם לכתחילה לנטע מצד עצם דין איסור הנאה.

אבל מ"מ[36] חייבה תורה מצוה של שריפה בביעורה, ואיני מופנה כעת לדון באריכות. מסתמא, ישלח לך רמ"פ המכתב "התחיה השלמה", [מכתב גלוי שפרסם הרב קוק באותם ימים] שמצאתי א"ע[37] נלחץ לפרסמו, כמה שיפעול במעשה א"ז[38] ענין שלנו. מה שהערת הקודש של דחיקת האמת מחיבת להגיד א"א[39] לעצור. וצור ישראל יראנו נפלאות בישועתו, כמדומה שהעירות במכתב הקודם ע"ד ההתקרבות של הקודש והחול בתור מזוג, יותר ממה ו. לג' ב'. מכלאי הכרם. בד"ה[40] אלו הן. תמורה לד' א'. שהי'[41] המעמד אשתקד. אין ספק בדבר כי המצב הרוחני של האומה הולך מתברר וחושף זרוע ד', מקדש את העולם ומעלה את הנשמות

---

15 ל"ק - לא קשיא (אין זו קושיה)
16 הו"ל - הוציא לאור
17 עכ"פ - על כל פנים
18 ומשו"ה - ומשום הכי
19 רש"י - רבי שלמה יצחקי
20 פי' - פירוש
21 מכה"כ - מכלאי הכרם
22 והתוס' - והתוספות
23 בצ"ע - בצריך עיון
24 ד"ה - דיבור המתחיל
25 ובפנ"י - ובפני יהושע (ספר)
26 לכה"כ - לכלאי הכרם
27 דמה"ת - דמן התורה
28 ג"כ - גם כן
29 א"כ - אם כן
30 וכה"ג - וכהאי גוונא
31 הגרע"א - הגאון רבי עקיבא איגר
32 תיפ"ל - תיפוק ליה (נלמד ממילא)
33 וה"נ - והכי נמי
34 י"ל - יש לומר
35 אע"ג - אף על גב
36 מ"מ - מכל מקום
37 א"ע - את עצמו
38 א"ז - אין זה; ב"של א"ז הרב": אבי זקני
39 א"א - אי אפשר
40 בד"ה - בדיבור המתחיל
41 שהי' - שהיה

משקיעתן, וב"ה[42] יום יום יעמס לנו ישעו, בכ"ז[43] אם שיש מקום למזיגה של קודש וחול, המקום של צורך השמירה של הגבולים הוא כעת עדיין רחב מאד, ודוקא ע"י נתינת המרחב לכל כח בחוגו, יתבררו הדברים יותר, ורוח התמים של יעקב איש תם יתפאר ויתעלה.

ויה' זה שלו'[44] וברכה וכט"ס[45], בברכת ד' על עמו ונחלתו

אברהם יצחק ה"ק

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

---

42 וב"ה - וברוך השם
43 בכ"ז - בכל זאת
44 שלו' - שלום
45 וכט"ס - וכל טוב סלה